

DRUŠTVENE VESTI

Idejna in нравna rast po- edinca in naroda po Ev- haristiji.

(Govor dr. Jos. Hohnjeca na evh. shodu.)

Slovenska narodna pesem čma med svojo bogato pripovedno snovjo tudi prelep motiv o Mariji, ki kliče ranjenega fantiča za Jezusom. Razpletak motiva je ta:

»Kuglica prileti,
fantič pa obleži.
Marija j' pa mimo šla,
prav mil' ga j' pogledala:
fantič, le gor vstan',
pojva za Jezusam!
Kak' bom jaz gor ustal,
ker ser' v tak' revnem stan!«

Ranjeni fantič se more smatrati kot tip (po-
doba) modernega človeka, ki je resnično v rev-
nem stanu, ker ga tarejo reve in nadloge. Na-
sledki krogel, ki so letele v svetovni vojni in
ki frčijo v drugi obliki naprej, so usodni za
čelo in gmotno s' an človeškega življenja. »Od
vesoljnega potopa«, pravi papež Pij XI., »brž-
kone ni bilo tako splošne in globoko segajoče
stiske, kot jo sedaj trpimo« (»Caritate Christi«
3. maja 1932). Še hujša pa je duhovna in mor-
alna, ki je z gospodarsko ne samo v odnosu
vzporednosti, marveč tudi prave vzročnosti.
Majejo se temelji duhovnega življenja. Stare
moralne vrednote se taptajo v blato. Preganja
se resnica in krepost. Krivica zmaguje. Zlo se
poveljuje kot dobro. Stavba evropske kulture
je v nevarnosti. Tišči, ki se jim ne užiga upa-
nje iz krščanske vere, povečujejo med ljudmi
zmedo in obup s knjigami, kakor »Propad za-
pada«, »Agonija sveta«.

Nočemo pesmi obupa. Rajše se obrnimo k
njej, ki je bila in je neštetim srcem v tolažbo,
obupaniam moč, potrebnim v pomoč in ki je
zlasti našemu ljudstvu in naši domovini Mati
in Kraljica, k njej, ki je prišla v svoji podobi
iz Brezij v našo sredino kot voditeljica k Je-

zusu! Z našim slovenskim ljudstvom vzklik-
nimo klic bridkosti in zaupanja:

»Marija, k tebi uboge reve,
mi zapuščeni vpijemo,
objokani otroci Eve
v dolini solz zdihujemo.«

Jezustvo.

Da ta karakterizacija življenja ni pretirano
črnogledna, marveč povse stvarna, potrjuje
tudi filozof, ki načeluje čehoslovaški državi,
prezident Masaryk. Iz kritičnega opazovanja
življenja mu je vzniklo spoznanje, da vlada v
duši sodobnega človeka velika utrujenost kot
posledica duhovne zmede sedanje dobe. »Utru-
jene duše«: s to ugotovitvijo je že ob koncu
preteklega stoletja izrazil označbo modernih
razmer. Zdravila ni drugje ko v veri, v Jezu-
sovih naukih, v njihovi globoko življenjski
obliki. Njegova vera je jezustvo. — Da, je-
zustvo! To je tudi naša vera, toda integralno
(celotno), totalno (popolno) jezustvo. Jezus —
pravi Bog, ki se je včlovečil, da je človeka in
človeštvo odrešil; Jezus, naš najvišji učitelj,
duhovnik in kralj; Jezus, ki prebiva resnično
in bistveno kot Bog in človek med nami v za-
kramentu sv. R. Telesa: to je naše jezustvo.
Iz te vere izhaja jezustvo kot naš življenjski
program.

Skrivnost Boga.

Za življenje je potrebna luč. Brez luči ni or-
ganskega življenja, ki sta mu svetloba in to-
plota nujen predpogoj. Tako tudi ni duševne-
ga življenja brez njega, ki je rekel o sebi:
»Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo
hodil v temi, marveč bo imel luč življenja«
(Jan. 8, 12). Skozi kakšno temo nevednosti in
meglo zmot v najvažnejših življenjskih vpra-
šanjih je moralo iti človeštvo! Ako bi bilo na-
še znanje omejeno na rezultate spoznanja, ka-
kor nam jih nudi človeška modrost in filozof-
ija narodov, bi naš duh še vedno zaman trkal
ob neprodarno zagrinjalo nerešenih življenjs-
kih problemov. Najgloblje vprašanje človešt-
va je Bog. Človek ga ni mogel rešiti. Kristus
je prinesel človeštvu blagovest o Bogu ter mu
tako podaril najvišje dobro. Prava ideja o Bo-
gu ima v Kristusu svoj zgodovinski vznik in
svoj trajni vir.

Skrivnost sveta in človeka.

V svetlobi te ideje je Kristus razodel in po-
jasnil skrivnost sveta in človeka. Kakor dva
sveta se duh in materija borita med seboj.
Noben filozof ni mogel tega v življenje člove-
ka in človeštva segajočega kontrasta (nasprot-
ja) izravnati s sestavom, ki bi zadovoljil člo-
veškega duha. Kristus je dal človeštvu rell-
gijo in filozofijo, ki spravlja ta dva življenjske
reda in kontrasta v jasno urejeno razmerje.
Dobro prvenstvene vrednosti v človeku je nje-
gova duša, ki je podoba božja. »Kaj človeku
pomaga, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa
pogubi?« (Mat. 16, 26.) S temi besedami Gospo-
dovimi je postavljena proti svetu in vsem nje-
govim dobrinam duša kot dobrina neminljive
vrednosti. Tako je bilo izvršeno najradikal-
nejše prevrednotenje, ki se je kdaj zgodilo na
svetu.

Smisel življenja.

S tem je bila povzdignjena ne samo vred-
nost, marveč tudi zmoglost človeka; duh, ki
ima v človeku prvenstvo, se zaveda pravega
človekovega namena ter prodira s to smotre-
nostjo v materijo življenja in v življenje volje,
da odstranja neskladnost med spoznanjem in
dejanjem. Sam Tolstoj daje Kristusu to-le
spričevanje: »Kdor dojema Kristusov nauk,
njega prevzame čuvstvo ko ptiča, ki ni prej
vedel, da ima perutni, ter se sedaj iznenada za-
ve, da more leteti, biti svoboden ter se mu ni
treba ničesar bati.« Luč, žareča iz Kristusa, je
nas rešila ozkosti in tesnobe spoznanja ter
nam odprla pogled v večna, neizmerna obzor-
ja. Zveličar nas je rešil nesmiselnosti življe-
nja. Nisem slučajni produkt narave, nisem
slepa igrača usode. Otroci božji sem. Moja du-
ša, ustvarjena od Boga, je toliko vredna, da
se je za njo sam Bog včlovečil, da bi jo odre-
šil. Toliko jo ljubi, da biva radi nje v taber-
naklju, da jo razsvetljuje s svojo nebeško luč
jo in krepi s svojo božjo milostjo. Moje živ-
ljenje ima globok smisel. Njegove meje segajo
v večnost. Groba vrata so samo prag v več-
nost. Da more naše življenje dobiti iz Kristu-
sovega nauka in zgleđa pravo, z večnim ci-
ljem soglasno vsebino, nam daje Kristus v Ev-
haristiji sebe in svoje življenje v lastnino.

Največjo radijo-oddaj- no postajo

v Ameriki poseda Nju-
jorsk. Postaja razpolo-
ga z 87 oddajnik. V
11 nadstropjih glavne-
ga poslopja je 35 od-
dajnih prostovorov in
je v celem zaposlenih
4000 ljudi.

Mecesen še raste

v višini 2200 m nad
morjem in doseže sta-
rost 300 do 400 let.
Mecesnov les se da
najboljše uporabiti, ko
je doseglo drevo sta-
rost 100 let. Čim več
vsebuje mecesen smo-
že, tem bolj je trpežen.
V vodi in v zemlji po-
stane mecesen trd kot
kamen.

Ogromne jajčne lupine
so našli pri izkopinah
na Kitajskem. Jajca v
teh luščinah so bila iz-
ležena od posebne vr-

Januš Golec:

Propast in dvig.

Ljudska povest.

Mogoče je, da elektrika v oblakih, ki gotovo
vpliva na tvarjanje toče in ki je nasprotna zemeljski,
se po teh zračnih vrtincih z zemeljsko zravna pola-
goma in brez bliskov. In to je tembolj verjetno, ker
so povsod zapazili, tudi na Italijanskem, da je tam,
kjer so streljali, manj bliskalo ali celo ponehalo blis-
kati. Tudi jaz sem dostikrat pri bližajočih se neviht-
tah zapazil, da je blizu tam, kjer smo streljali, blis-
kati ponehalo in večkrat tudi nevihta ni šla dalje
preko strelišč, ampak se je vlekla po eni ali drugi
strani. Omenim naj tudi, da vsa ta leta še ni treščilo
v nobeno strelišče, dasi visoka železna cev gotovo
vleče blisk nase.

3. Uravnava strelišč.

Dokazano je tedaj, tako po naših skušnjah, ka-
kor po italijanskih, da streljanje, če že popolnoma ne
zabrani toče, vsaj vpliva, da ni tako debela in po-
gubna, kakor tam, kjer ne streljajo. Vpraša se le, ka-

26

ko veliki naj bodo topiči ali možnarji, in kako dolge
cevi. Na shodu v Kasali je bilo splošno mnenje, da
naj bodo topiči tako veliki, da se smejo nabasati s
15—20 dkg smodnika, cevi pa dolge do štiri metre.
Dosedaj smo tukaj imeli večinoma Lorberjeve mož-
narje iz Zalca, in sicer manjše po 25 cm visoke, v ka-
tere smeš nabasati sedem do osem dek smodnika,
cevi pa so le dva metra visoke. Gotovo je, da se z
večjimi možnarji in daljšimi cevmi doseže večji uč-
inek, in priporočam, da si povsod, kjer si napravijo
nova strelišča, omislijo 40 cm visoke možnarje in
štiri metre dolge cevi. S takimi možnarji zadostujejo
dva do trije strelji na minuto in so zadosti po trije do
štiri možnarji za postajo. Vendar se mora pomisliti,
da so stroški, ako se potrebuje več smodnika, znatno
večji, in da smo tukaj z manjšimi topiči imeli ravno
tako dobre uspehe, kakor drugod z večjimi.

Na primernem, če mogoče nekaj vzvišenem kra-
ju se postavi utica iz desk, ne predaleč od hiše, iz
katere se oskrbuje streljanje. Utica naj bo do tri me-
tre dolga, do dva metra široka. V enem kotu stoji ti-
sta železna cev, segajoča skozi streho, na lesenj pod-
lagi. V drugi polovici je mizica, na kateri stoji posoda

Evharistija in Tomaž More.

On je glava človeštva, mi njegovo duhovno telo, Evharistija pa je v tem telesu erce, ki se iz njega izlivajo življenjski toki v posameznike kot ude njegovega skrivnostnega telesa. Kot nalogo, ki jo ima izvršiti na svetu, je sam določil: »Jaz sem prišel, da bi imeli življenje in ga imeli v izobilju« (Jan. 10, 10). V njegovem življenju so neizčrpne življenjske sile. Pod njihovim vplivom se razvije duša k pravi lepoti, kakor evetlica v solnčni svetlobi in toploti. V takšen cvet, občudovan od vsega kulturnega sveta, se je razvil najnovejši (19. maja t. l. proglašen) svetnik katoliške cerkve, lord-kancler Anglije Tomaž More. Iz Evharistije je živel in raste, navezujoč svoje po naravi slabo in minljivo človeško življenje na močno in neminljivo božje življenje. Notranja evharistična prežarjenost se je odražala v čudoviti vedrosti duha, ki ga nikdar ni zapustila in ki je tudi ni mogla zatemniti senca rabljevega meča, ko je zamahnil po njegovi glavi, kakor tudi v tisti milini in ljubeznivosti, ki ga je odlikovala v občevanju z drugimi ter mu pridobila sloves enega najbolj simpatičnih in prikupljivih značajev v zgodovini. Iz Kristusa, »v katerem so skriti vsi zakladi modrosti in vednosti« (Kol. 2, 3), se je namnožilo njegovo znanje. Če take mere, da mu je prisodila objektivna zgodovina epiteton »enega najizobraženejših vzornikov človeškega znanja« (Macaulay). Iz evharističnega vreca je zajemal oni življenjski heroizem, ki ga je usposobil, da je postal spoštovanja in posnemanja vreden zgled nezlomljive načelnosti, junaškega krščanstva in plemenitega človečanstva.

Kristus in napredek.

Iz Kristusa ves resnični in dobrotvorni napredek poedinca in naroda! Brez tega trdnega temelja ni pravega napredka. Ako ni absolutne resnice, če so vsa merila resnice ali neresnice labilna (nestalna) in relativna (odnosna), je nesmiselno in nemogoče govoriti o pravem napredku spoznanja. S Kristusom, ki je absolutna božja resnica, je prišel kult resnice na svet. Ni ga pojma, ki bi ga sv. pismo tolikokrat poudarjalo in analiziralo (razbralo), ko pojem resnice in luči, saj ga naglašajo in proglašajo več kot 500krat. Kristus, božji arhitekt,

s smodnikom. Zaradi varnosti naj se napravi stenica med obema prostoroma s posebnim vhodom do cevi. Kajti pri streljanju odleti zažigalec iz možnarja daleč na stran in utegnil bi pasti na mizo ter vžgati smodnik. Na mojem strelišču se je to leta 1898 prigodilo, in ker je bilo po mizici nekaj smodnika raztrošenega, se je ta vžgal in tudi ves smodnik, kar ga je bilo v posodi, kake tri kile. Eksplozija je raztrgala steno in jo z možem vred, ki je streljal, vrgla doli v vinograd. Na srečo mož ni bil poškodovan. Od več strani sem slišal o nesrečah pri streljanju, ker ljudje niso bili dovolj previdni. Pri mojem sosedu je viničar postavil lonc blizu možnarjev, smodnik se je užgal in ga hudo opekel. Ravno tako v Vinarjih in pri Sevnici, kjer je strelca ubilo. Zato sem dal napraviti steno v utici, smodnik pa je v škrinjici s pokrivalom, ki se odpira le tedaj, kadar se možnarji bašejo, potem pa se mora vselej zopet zapreti. Za slučaj, da se mora streljati po noči, naj visi v utici svetilnica, nikakor pa ne sme stati na mizi, kjer je škrinjica s smodnikom. Da strelci ne smejo kaditi, se pač razume.

Kjer že imajo po dva metra dolge cevi, jih lahko dajo podaljšati, da ni treba novih kupovati. Ker se

je zgradil ustanovo, oznanjevanje in obrambo resnice, svojo cerkev, ki jo sv. Pavel opredeljuje kot »stebri in temelji resnice« (I. Tim. 3, 16), ki torej niso vsi resnice. Kristjanom, osobito katoličanom, je negovanje in znanost resnice nekako v krvi. Kot otroci luči imamo v svoji veri znanost osnovnih miselnih in življenjskih načel, ki je prava zakladnica življenjske modrosti, vrelo vseh vednosti in žarišče prave prosvete in kulture. »Naj duhovna kultura«, je izpovedal Goethe, »napreduje kakorkoli daleč, naj vednosti vzrastejo v višino ali porastejo v globino, naj se človeški duh kakorkoli razširi, preko višine in duhovne kulture, ki sije ter se blesti iz evangeljev, ne bo nikdar prišel.«

Kristus in umetnost.

S Kristusom je tudi bila porojena krščanska umetnost. Predmet umetnosti je lepota, podlaga pa je resnica. Življenje Gospodovo, božje resnice in lepote, je pravi Tabor krščanske umetnosti. Kdor bi hotel eliminirati (izvreči) Kristusa in njegovo Mater iz umetnosti, bi vzel cerkvam njihov kras, hkrati pa tudi galerije in muzeje umetnosti oropal tega, kar je v njih najlepše in najzornije. Ena umetnost pa bi in bo vedno ostala, in sicer prvovrstna umetnina, to je kult Kristusov, kakor ga vrši Cerkev, to je kult Evharistije, to je katoliška liturgija, katoliško bogoslužje. Poudariti je tudi, da mora umetnost imeti ne samo estetski, marveč tudi etični smoter, da ne izgubi pomena in zveze z življenjem. Ali je mogel kak estēt (krasoslovec) z vsem negovanjem lepote spreobrniti samo enega zločinca? Kristusov univerzalizem pa je prav v tem: v njem se posebej in očituje najvišja kultura, največja nežnost čuvstvanja, tako čudovit slog govora in življenja, da iz njega črpa in bo črpa umetnost vsa stoletja, in hkrati prodorni vpliv na grešnike in zločince, ki jih spreobrača z zakramentalno milostjo, ki ji je glavni vir Evharistija, in s svojim zgledom.

Kristus in mladina.

Da, Kristusov zgled! Ciceron je po neki notranji slutnji opisal veliko srečo, ki bi zadela človeštvo, ako bi moglo gledati npravn ideal posebej pred seboj, ki bi se ob njem mogla npravna zavest vedno orientirati in obnavljati.

cevi med streljanjem močno ogrevajo in so vsled tega v nevarnosti, da žreblji spuščajo in se cev raztrga, je dobro jih včasih polivati z mrzlo vodo.

Možnarji se morajo po vsakem strelu izbrisati s krtačico, da v njih ne tli kaka iskra in se smodnik pri vsipanju ne vžge, kar se je že tudi zgodilo. Na smodnik ni treba ne papirja pritisniti, ne ga zabijati s prstjo ali lesenim klistrom, kakor je bila dosedaj navada. Ko smodnik ostane prost, nepokrit in nezabit, najbolj pretresa zrak, ko se užge. Užiga se pa z užgalico.

Stroški za streljanje so seveda precejšnji, ker se na vsaki postaji porabi do 150 kg smodnika, ako se pridno strelja. Zato bi se morali, kakor na Italijanskem, zediniti vsi posestniki ene okolice in si skupno napraviti strelišča po vzgledu kmetijskih zadrug. Če se računa, kolika je škoda po toči, se stroški za streljanje obilno poplačajo, zlasti pri vinogradih, kjer so po hudih toči trte za dve do tri leta oslajljene.

Torej znova toplo priporočam napravljanje strelišč na vseh krajih, pri čemur bodo gotovo pripomogli občinam država, dežela in na Štajerskem okrajni zastopi. Da se bo cena smodniku znatno znižala in se s

Kar je notranje slutiti, je pol stoletja pozneje postalo dejstvo. Kristusove besede so duh in življenje. Njegovo življenje je ljubezen v najvišji obliki, je vzor vseh kreposti. Njegov zgled se blesti v nepopisni jasnosti in silnosti pred očmi ljudi in narodov tako razumljivo in prikupljivo, da ga more dojeti in prejeti otrok, in vendar tako veličastno, da ga ne more doseči tudi najpopolnejši človek. Ne samo svoj zgled nam daje Zveličar, marveč sebe v hrano dušam za duhovno življenje. In to življenje, ki ga prejemo iz Kristusa posamezniki, ne ostaja samo v njih, marveč se prelija v socialne zveze: v družino, občino, narod, državo. Vsak pravi kristjan je živ kamen, organičen član in duševna moč celote. Čim boljši in krepknejši so posamezniki, čim bolj oblikovani po Kristusu, tem bolj se očituje Kristus v mišljenju, življenju, delovanju naroda. Iz te resničnosti izhaja kot neogibnost: po Kristusu, ki je vsesplošni in najučinkovitejši izobraževalni pomoček, oblikujmo posameznike, zlasti mladino! Dajmo ji ne samo eksistenčni minimum duhovnih življenjskih dobrin, marveč da bo imela življenje v izobilju. Zahtevo po krščanski vzgoji mladine nam diktira naša krščanska vest in hkrati naša ljubezen do naroda. Ker je oboje — naša vest in ljubezen do naroda — neminljivo, je tudi naša zahteva nedolžljiva. Spričo Kristusa, največjega prijatelja mladine in prvega prosvetitelja naroda, kličemo: Svobodna pot krščanski vzgoji mladine, svobodna pot katoliški prosveti!

Vera in narodnost.

Takšna vzgoja in prosveta tudi najboljšje služi narodu in državi. Mladina, zvesta evharističnemu Kralju src, je zvesta tudi svojemu svetnemu kralju! Saj nas vera uči, da je država ustanova, ki izvira iz narave človekove, torej iz božje volje. Država ne more biti brez avtoritete, ki je ne ustvarja, marveč predpostavlja. Moč nad dušo in vestjo nima država, ampak cerkev. Cerkevna avtoriteta zavezuje duše in podrejuje vesti pokorščini do državne oblasti. S tem ji daje jamstvo in varnost, ki je večjega pomena ko kanoni, tanki in letala. Ne bodo puške rešile svet, marveč vest. Kjer se ubija vest, se dviga morala nasilja in krivice. Krščanska vest tesno spaja med seboj to dvoje: vero in domovino. To je tudi poirdil

ste noja, ki je bil mnogo večji nego dandanes živeči, in sicer pred 1 milijon leti, kakor to trdijo znanstveniki. Okamenete luščine so dolge 15 cm in debele 3 mm.

V Ameriki

imajo avtomat za ožgarete. Če vržeš v ta avtomat novce, se sproži govorilna naprava, ki imenuje ime zaželjene cigarete in tudi primerno oceni njeno kakovost.

Tulpe,

ki so tolikanj mičen kras naših vrto, izhajajo iz Perzije.

Rdeči les cedar

iz angleške Kolumbije v Kanadi je glede gobe neobčutiljiv in radl tega gradijo po Kanadi največ hiš iz tega trpeznega lesa.

Bismarck, ko je rekel o sebi: »Vzamite mi svojo krščansko vero, in vzeli ste mi hkrati mojo domovino!« Kako krivo in kvarno ravnajo tisti, ki trgajo to notranjo zvezo, hoteč konstruirati nekako nasprotje med vero in narodnostjo, iz česar bi sledilo, da naj tisti, ki hoče ostati zvest narodu in državi, postane nezvest veri in Cerkvi! Koliko je klevetanja o anacionalnih elementih! Koliko krivic se dela v tem oziru! Najnovejši svetnik Tomaž More je padel kot žrtev take klevete, obglavljen kot veleizdajnik, ker ni mogel proti svoji vesti priznati kralja kot vrhovnega poglavarja Cerkve na Angleškem. Zgodovina pa je More-a sijajno rehabilitirala kot eno največjih osebnosti svetovne zgodovine in kot velikega sina Anglije, čigar patriotizem (domoljubje) danes proslavlja tudi njegovi nekatoliški rojaki. Največja čast pa mu je izkazana s tem, da je njegova podoba povzdignjena na oltarje katoliških cerkva Anglije in širom katoliškega sveta.

Pravo osebnosti.

Kakor proglašajo krščanstvo potrebo, bistvo in pravo avtoritete ter jo utemejuje v navedeni zavesti človekovi, tako tudi brani svobodo in pravo človeške osebnosti. Med posameznikom in družbo ni nasprotja, ni protivrtnosti interesov, marveč je življenjska skupnost: porast enega pomaga drugemu. Kristus, najnotranjša, najsamostojnejša, najstvariteljnija osebnost, je poduhovil, poglobil, osvobodil človeka ter ga dvignil kot otroka božjega v višjo sfero (krog), ki v njo ne more segati človeška oblast: tako so zaščitene z božjim pravom človeške pravice. Pri obhajilni mizi se je osvoboditev človeka najprvo udeležila pred svetom: rimski patricij je klečal poleg svojega sužnja in oba sta kot enakovredna otroka božja prejela sv. Evharistijo. To idejo je Cerkev kot varuhinja Kristusovega nauka ponesla skozi stoletja ter se je borila zoper despotizem, nasilje in zatiranje človeka po človeku, stanu po stanu. »Kot oznanjevalka moralnega nauka evangelija je Cerkev,« tako pravi Leon XIII., »trajni vir pravičnosti in ljubezni, razširjevalka in braniteljica resnične svobode in edino možne enakosti.«

Kristusov socializem.

Liberalizem, boljševizem in prenapeti nacionalizem so odstranili moralna načela Kristu-

sova iz javnega življenja in njegove ureditve. Posledica je razvrednotenje človeške osebnosti do poganske nižine: človek je liberalizmu in kapitalizmu živa mašina, boljševizmu najdragocenejši material, kakor ga je nedavno imenoval Stalin, pretiranemu nacionalizmu pa sredstvo za razplod in izpopolnitev plemena. Prilike po svetu kričijo po odrešenju. To se začneja v individualni (posameznikovi) duši, ki v njej Kristus vzpostavi božjo podobnost, gospostvo duha nad snovjo, volje nad naravnimi silami v človeku, ljubezni nad poželjivostjo, katera je po Pavlovih besedah »korenina vsega zla« (I. Tim. 6. 10) in iz katere izvira, kakor poudarja Pij XI., »tista sramotna lakomnost in sebičnost, ki išče vselej in povsod samo lastni dobiček, bližnjega pa prezira in uničuje.« Samo če je Kristus zagospodoval našim dušam, more postati s svojimi nauki in zapovedmi urejevalec socialnega življenja. Ko je demon mamonizma premagan v dušah pojedincev, bo njegova moč strta tudi v gospodarstvu posameznikov in družb. To zmore poleg pravičnosti samo ljubezen, koje največji dokaz in trajni vir je Evharistija kot Zakrament ljubezni. Z zapovedjo ljubezni, ki je prva med vsem, Kristus omogočuje in snaje edini pravi, dejanski in blagodejni socializem: to je socializacija volja v odnosu ljubezni moža do žene, staršev do otrok, gospodarjev do služabnikov, delodajalcev do delavcev, stanu do stanu, naroda do naroda. Tako Kristus obnavlja in rešuje iz pojedincev družbo, narod, svet. Drugod rešitve ni. Tistim, ki Odrešeniku odklanjajo ali njegovo delo ovirajo, kličemo s Tertullianom: »Parce spei totius mundi« (varuj upanje vsega sveta)!

*

St. Janž pri Dravogradu. Odkritje spominske plošče. V spomin na osvobodilno gibanje, na majniško deklaracijo, ki je bila prečitana dne 30. maja 1917 v dunajskem parlamentu ter na veliko narodno zborovanje, ki se je vršilo v aprilu 1918 v St. Janžu pri Dravogradu, so pred kratkim na pobudo vplivnejših faranov odkrili spominsko ploščo. Na plošči je pritrjen relief našega največjega slovenskega moža in prvoboritelja za svobodno državo g. dr. Anton Korošca, kateri je bil na deklaracijskem zborovanju leta 1918 glavni govornik.

Plošča je vzdana v pročelje hiše g. F. Časa, po domače Jurija v St. Janžu, pred katero hišo se je zgodovinsko zborovanje vršilo. Odkritje plošče se je vršilo bolj neopaženo ter skromno, kakor so dopuščale še tokratne razmere. Na predvečer sv. Antona, to je pred semejnim dnem v St. Janžu, so jo odkrili. Prisostvovali so odkritju stari narodni borci, ki so bili v osvobodilnih bojih najbolj aktivni in na prvem mestu. Ti možje so dali tudi pobudo za vzdavo plošče, ki so: Oba brata ing. Vinko in Ivan Vrhnjak, Franc Čas p. d. Jurij, Josip Barth in Gnamuš. Odkril je ploščo g. Iv. Vrhnjak, kateri je na kratko pojasnil pomen odkritja te zgodovinske plošče v spomin osvobodilnih bojov izpod avstrijskega jarma. Poleg pokojnega dr. Kreka sta najbolj aktivno sodelovala dva Antona, katerih god se sedaj obhaja. To sta: 85letni starček Anton Bonaventura Jeglič in dr. Korošec. Nato je izročil plaketo v varstvo g. Času s prošnjo, da jo varuje in čuva v spomin poznim rodovom. S tem je bilo odkritje končano, po bližnjih hribih pa so zagoreli kresovi, kateri so tudi spominjali na minula zgodovinska leta, ki bodo ostala našemu obmejnemu prebivalstvu dolgo v spominu!

Ne veste, kaj bi predavali ljudem? Naročite si knjižico »Slovenskega gospodarja« in povejte posebno mladini tudi kaj praktičnega. Radevolje sprejmemo tudi predloge, kake knjižice naj bi se izdali za vašo društvena predavanja gospodarskega značaja.

Nič novega pod soncem.

Ravno tako, kakor je bil lansko leto celi svet v največji nestrpnosti zaradi nasilne ugrabitve otroka ameriškega polkovnika Lindbergha, je vznemirjal svet pred 50 leti rop 12letne Maude Gillespie v Kanadi. Tudi imenovana je bila iztrgana staršem v noči nasilnim potom. Čeravno so poslali roparju na sled na stotine policijskih uradnikov in psov, ni bilo o otroku ne duha in ne sluha. V mestu Thessalon živeči starši so razpisali na najdbo hčerke visoko nagrado. Leta so minu-

Kaj je vsebovala Napoleonova tobačnica?

Francoski zgodovinarji so ugotovili končnoveljavno, da cesar Napoleon ni njuhal in je bil odločen sovražnik tobaka v vsaki obliki. Znano pa je, da je nosil Napoleon seboj tobačnico in se je je poslužil pogostoma. V tobačnici ni bil duhan, ampak sladkorčki, katere je cesar jemal radi želodčne bolezni in je bilo res videti, kakor da je segal v škaflico po ščepec duhana. Napoleon je poskusil samo enkrat v življenju tobak in sicer na vojnem pohodu po Egiptu. Dali so mu s tobakom napolnjeno pipo, iz katere je potegnil samo enkrat in jo vrnil s pri-

tem zmanjšali stroški za streljanje, nato se po vladnih izjavah smemo zanašati.

4. Deželna strelišča pri Slov. Bistrici.

Kakor sem že omenil, se je začela tudi vlada zanimati za streljanje proti toči in je sklenila, da v zvezi s štajerskim deželnim odborom postavi 40 strelišč v takem kraju, ki je najbolj toči izpostavljen. Kot tak kraj se je določila južna stran Pohorja okoli Slov. Bistrice. Če se bi streljanje dobro obneslo tu, kjer se je v prejšnjih letih skoro vsako leto vsula toča, potem bi se vedelo, da res streljanje zabrani točo. Deželni odbor je to naznanil okrajnemu odboru v Slov. Bistrici, ki je povabil vinogradnike v posvetovanje in da se izrečejo, ali so pripravljeni skrbeti za smodnik in za strelce na teh deželnih streliščih. Vinogradniki so seveda sprejeli deželno ponudbo in se obvezali, da bodo oni plačevali smodnik in skrbeli za redno streljanje ob bližajočih se nevihtah.

Deželna strelišča bodo napravljena po načrtih. Imeli bodo kolibe, v katerih je prostor za strelce in po steni od tega ločen je podstavek, na katerem je pritrjena železna cev. V steni je odprtina, skozi katero se porine nabasani topič pod cev. Ali bodo vsa

strelišča preskrbljena z velikimi topiči in dolgimi nadstavki, ali z dosedaj navadnimi manjšimi topiči, sedaj (meseca aprila), ko to pišem, še ni določeno.

Strelišča bodo stala 1000 m vsaksebi, pričeni pri Sv. Venčesu in Tinjah preko Visovelj, Kovačlovške gore in Ritoznoja do Zgornje Polskave. Nadzoroval jih bo od dežele nastavljen topničar. Zaradi večje varnosti bo 10 m od strelze kolibe oddaljena shramba za smodnik, iz desk zbita kolibica. Eno strelišče v sredini bo glavno, odkoder se bo dalo s strelom znamenje, da se bliža kaka nevihta in da morajo povsod začeti streljati. Na Italijanskem brzojavne postaje, katere naprej čutijo bližajočo se nevihto, to naznanjajo z razobešeno zastavo in tako opozarjajo strelce, da so pripravljeni.

Če se bo ta poskus, kar upamo, dobro obnesel, potem bo pač morala država kaj več storiti in z podporami in kolikor mogoče nizko ceno smodnika pospeševati te občekoristne naprave.

Iz dobredno navedenega članka je razvidno, kako je bil celotni vinogradniški svet zaverovan pred 40 leti v učinkovitost streljanja proti toči. Bogatejši

la, ne da bi bil kdo odkril najmanjšo sled in radi tega je zapadel slučaj pozornosti.

Kanadski prometni letalec, ki oskrbuje redni zračni promet med mestom Winnipeg in zalivom Hudson na severu, je bil prisiljen, da je pristal ob reki Seal. Prvi, ki so mu prihiteli na pomoč, so bili Indijanci, ki so naseljeni po tamošnji pokrajini. Indijanci so povabili pilota v naselbino, kjer je zadel na najgostoljubnejši sprejem. Pri tej priložnosti je mož opazil, da živi sredi med Indijanci bela stara žena, katero smatrajo rdečkarji čisto za svojo. Ta bela žena je poročena z Indijancem, kateremu je podarila pet otrok. Pilotovo poročilo odločno namigava, da gre pri njegovem odkritju za pred 50 leti odvedeno Maud Gillespie. Kanadske oblasti so začele o zadevi izvedovati na poziv družine Gillespie v Thessalonu.

Tudi mati nekoč ugrabljenega še živi in je stara 80 let. Mati je prepričana, da bode videla še enkrat pred smrtjo otroka.

Za polovično ceno dobijo

naročniki »Slovenskega gospodarja« sledeče knjižice:

Zemljiška knjiga Din 5.— (2.50)

Kako si sam izračunam davek Din 4.— (2.—)

Zaščita kmetov v Jugoslaviji Din 5.— (2.50)

Predpisi o cestah in prometu na cestah Din 14.— (7.—)

Zakon o volitvah narodnih poslancev Din 8.— (4.—)

O bolnišnicah in bolniških pristojbinah D 5.— (2.50).

O zadnji knjigi imamo sledeče pismo: »Zahvaljujem se vam, da ste izdali to knjigo. Dosedaj sploh nismo vedeli, kake pravice imamo, kar se bolnišnic tiče. Koliko ljudi je brez potrebe že plačevalo visoke bolniške pristojbine. Tudi jaz sem jih. Sedaj sem dal pa Din 2.50, pa sem prihranil okrog 200 Din. Res je, najdražja je nevednost, zato objavite to pismo, da vsem priporočam knjižice, ki jih izdajate.«

Knjižice se naročajo pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru in Ptuju.

nik g. Josip Gorup in predsednik domače občine g. Anton Hrzič ter gasilski četi iz Velike Nedelje in Trgovišča. — Popoldanski spored je bil namenjen 40letnici zidanja šole. Šolski upravitelj g. Ljudevit Belšak je kronološko orisal postanek in razvoj tukajšnje šole. Zatem je šolska mladina pokazala svojo spretnost v telovadnih nastopih in raznih igráh ter zadivila vse navzoče. G. France Kotnik in gđc. Jožica Duhova, ki sta mladino uvežbala, kakor tudi vse ostalo učiteljstvo, zaslužijo za svoj trud vse priznanje. Ljudstvo, ki je v tako velikem številu in z zanimanjem sledilo celodnevni prireditvi, je hvaležno vzgojiteljem in vsem, ki so mladini naklonjeni in želi, da krepko nadaljujejo v tej smeri.

Konjice. Marsikaj novega se je zgodilo pod našo goro in v prelepi Dravinjski dolini, kjer se je svojčas zrak tako čudno menjaval, kakor menda nikjer drugje. Naš kraj je poln zgodovinskih zanimivosti, katere poleg modernih dekoracij na hiši g. Sumer Martina zanimajo vsakega tujca, ki pride v naš trg iskat oddiha, ali pa razni zapiski iz zadnjih let. Birno smo čmeli tudi tukaj. Sprejeli smo škofa prav lepo. Za olupšavo so pred vsem skrbela pridna konjiška dekleta, ki so napele toliko zelenih vrvic, da je bilo veselje. Posebno škalska in gabroveljska dekleta so pokazala izredno skrb za okrašenje slavolokov in za lepoto v cerkvi. Čast jim! — Prvoobhajancev smo imeli okrog 180. Po običajni slavnosti so dobili zajtrk, kakor vsako leto v Društvenem domu. — Kovači od zreške tovarne so imeli sestanek v nedeljo dne 23. junija. Sklenili so, da se organizirajo. — Tudi v Konjicah je začela sedaj pihati druga sapa in se ozračje očiščuje. Nekateri si pripravljajo kufre ter nam bodo najbrž čez nekaj časa rekli v slovo: Adijo, pa zdravi ostanite!

Svetina nad Celjem. Številnim romarjem, ki pohitijo na Ciriljevo nedeljo k Sv. Kržu na Svetini, se uljudno oznanja, da bo v nedeljo dne 7. julija na Svetini v cerkvi dvojno opravilo: prvo ob 6. uri; bo lepa slovesnost prvega sv. obhajila svetinskih šolarjev; drugo opravilo bo ob 9. uri. — Siana majnikova je sicer veliko škodo naredila, rožce, sadje pomorila; a na Svetini je vendar prizanesla znanim provrstnim črešnjam, ki bodo v juliju dozorele! Pridite jih poskusiti!

Marenberg. Kot zaključek letošnje 200letnice pri Sv. Janzu se je v nedeljo dne 23. junija obhajala lepa nedelja z dvema sv. mašama, pridigo, ki jo je imel g. bogoslovni profesor dr. Josip Jeraj iz Maribora, in procesijo, pri kateri so bili trije duhovniki. Drugi dan v ponedeljek dne 24. junija se je obhajal god sv. Janeza Krstnika s procesijo od Tumpeljevega križa in peto sv. mašo. Oba dneva so fantje iz Remšnika in domačini lepo pritrkavali. — Ker je na zvonovih še precej dolga, se govori, naj se proda starodavni kip Matere božje v ladiji na evangelijski strani in izkupiček porabi za zvonove. Plačati zvonove bo treba, kmetje pa denarja nimajo. Zadeva ima dvojen nauk za one, ki naročujejo nove zvonove: 1. pri naročilu je treba gledati na kakovost

materijala; 2. naročajte pri naši najboljši in najstarejši zvonarni: Strojne tovarne in livarne (prej Maks Samassa) v Ljubljani! — Tu ob meji je veliko pomanjkanje duhovnikov: na Muti ni župnika, pri Sv. Jerneju ni župnika, v Marenbergu nekaj časa kaplana ne, in tako se glasi ta pesem naprej. Največ je temu krivo to, da je naša duhovščina od države tako slabo plačana.

Velika Nedelja. Tukajšnji podmladek Jadr. straže je obhajal preteklo nedeljo proslavo razvitja svojega prapora. Velika množica ljudi od blizu in daleč je prišla na slavnost. O morju in pomenu Jadranske straže je govoril učitelj g. Vlado Klemenčič, nato je domači župnik g. Gregor Cerar blagoslovil prapor s primernim blagoslovom. Prapor je kupila in mu kumovala gospa Tončka Medikova. Sprejel ga je praporščak Hinko Medik s svečano zaobljubo. Nato so se vrstile deklamacije in petje jadranskih stražarjev. Slavnosti sta prisostvovala kot zastopnika oblasti sreski šolski nadzr-

nemški posestniki novih nasadov so se še bolj pehali za streljanjem nego slovenski. Skozi nekaj let je ob pojavih neviht neprestano pokalo in žvižgalo proti oblakom iz vseh številnih vinorodnih bregov, gričev ter holmov. Bog znaj, koliko tisoč kilogramov smodnika so poslali med oblake v trdni veri, da so jim kos. Z isto vnemo ter naglico, kakor se je streljanje proti toči razmahnilo, je tudi usahnilo, ko so le uvideli, da je bilo samo v zabavo tolikerim strelcem, toče pa niti oplašilo ni, kaj šele, da bi jo bilo prepodilo.

Kolibe s cevmi za streljanje so že strohnele, ali pa so jih že davno pometali iz vinogradov. Redko je še videti kje v grabi vinograda rjasto ter razpadlo cev, ki še spominja na nekdanja strašila toče.

Tolikanj vneto streljanje proti toči, ki je bilo več ali manj že podprto z izjavami učenjakov glede učink, je dokaz, da se ne zmoti in ni lahkoveren v boju z vremenskimi nesrečami ter šibami samo priprosti kmet, ampak tudi z znanostjo podkovani gospod!

Naša prihodnja povest:

Januš Golec:

Po divjinah Kanade

Ljudska povest po raznih virih.

Lep vzgled.

Marokanci v severni Afriki so izredno ljubili in spoštovali junaškega generala pa tudi oni, katere je premagal in podvrgel francoski nadoblasti. Njegov način občevanja s podložniki je bil namreč izredno ljubezniv. Najprej je osvojil njihove kraje, za tem njihova srca. Nekega dne je premagal zelo odporno severno afriško pleme. Šejk je moral osebno priti pred generala in izjaviti pokorščino vsega plemena. General ga je čakal na konju v blesteči uniformi s številnimi odlikovanji na prsih — na čelu celotnega polka. Z druge strani je prišel šejk, ki so ga spremljali njegovi dvorjani. Bil je starček z dolgo belo brado, sključen, in se je opiral na palico. Približal se je generalovemu konju in hotel poljubiti — zmagovalčev škorenj v znamenje pokorščine. Tedaj je general skočil s sedla, objel starčka in mu rekel: »Nikoli se ne sme starček sklanjati pred mlajšim človekom.« Ko so to zaslišali nedaleč stoječi uporniki, so burno pozdravili svojega zmagovalca in se mu priklonili kot zvesti podložniki.

pombo, da je pušenje vzhodna »svinjarija«. Pozneje kot cesar je obremenil duhan s posebnimi davki in ga proglasil za državni monopol, ki je vrgel državni blagajni neizmerne denarne svote.

Sorodnost

med indijskim in našim ženskim spolom obstoji v tem, da noče rad razodeti, koliko je star. Indijke pa ne zamolčijo starosti, ker bi ostale rade vedno mladostne, ampak ker navadno ne znajo šteti.

Največji izliv

v morje tvori južno-ameriška reka La Plata. Izliv doseže med Maldonads in Cabo San Antonio širino 220 km. Omenjena širina je dolga 320 km.

Širite „Slov. gospodarja“!